

فلسفه سیاسی آیت الله خامنه‌ای

محسن مهاجرنیا

شماره ۱۰۰

■ عنوان تحقیق: فلسفه سیاسی آیت الله خامنه‌ای

■ پژوهشگر: نظام‌های اسلامی

■ گروه علمی: سیاست

■ محقق: محسن مهاجرنیا

■ ارزیابان علمی: سید سجاد ایزدهی و سید کاظم سید باقری

■ موضوع اصلی: فلسفه سیاسی آیت الله خامنه‌ای

سلسله فلسفه سیاسی آیت الله خامنه‌ای

مجلس شورای اسلامی ایران

ناشر: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

چاپ اول: ۱۳۸۳

شمارگان: ۱۵۰۰

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

طراح جلد: سیدایمان نوری

چاپ و صحافی: مجاب

مدرسنامه: مهاجرنیا، محسن، ۱۳۴۳-.

عنوان و نام پدیدآور: فلسفه سیاسی آیت الله خامنه‌ای/ محسن مهاجرنیا.

مشخصات نشر: تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۳.

مشخصات ظاهری: ۵۳۲ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۸-۲۵۰-۴

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه.

یادداشت: نمایه.

موضوع: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸- - نظریه‌های سیاسی و اجتماعی.

موضوع: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸- - نظریه درباره سیاست و حکومت.

موضوع: اسلام و سیاست.

شناسه افزوده: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۲ ۹۳م/س/DSR1۶۹۲

رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۴

شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۳۷۷۷

تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۴۴۱

www.poiict.ir

حقوق محفوظ است

فهرست

۱۷ پیشگفتار

۲۱ مقدمه

۲۹ زندگی و شرح حال

۳۰ دوران تحصیلات

۳۲ دوران مبارزه سیاسی

۳۵ در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی

۳۷ فصل اول: آیین اندیشه

۳۹ مقدمه

۴۱ گفتار اول: چارچوب نظری

۴۲ روش فهم فلسفه سیاسی آیت‌الله خامنه‌ای چیست؟

۵ گفتار دوم: مفاهیم اساسی

۵ ۱. مفهوم و جایگاه سیاست

۶۰ ۲. موضوع سیاست

۶۱ ۳. فلسفه سیاسی

۶۸ ۴. فلسفه سیاسی اسلام یا فلسفه سیاسی اسلامی؟

۷۳ ۵. نسبت فلسفه سیاسی با کلام سیاسی

- ۶ مشکلات فلسفه سیاسی در جهان اسلام..... ۷۷
- ۶-۱ عدم گستره عملی سیاسی اجتماعی..... ۷۸
- ۶-۲ مهجوریت فلسفه اسلامی (و سیاسی)..... ۸۰
- ۶-۳ حاشیه‌نشینی فیلسوفان سیاسی مسلمان..... ۸۱
- ۶-۴ مجهول ماندن فیلسوفان سیاسی..... ۸۲
- ۵-۶ ناتوانی در انتقال مفاهیم فلسفه سیاسی..... ۸۲
- ۶-۶ پیچیدگی متون فلسفی اسلامی..... ۸۴
- ۶-۷ غلبه ایده کفایت فقه..... ۸۵
- ۶-۸ قدرت هژمونیک گفتمان فلسفه سیاسی غربی..... ۸۵
- ۶-۹ یک فلسفه سیاسی از غایات معنوی..... ۸۶
- ۶-۱۰ یاس انجای فلسفه سیاسی اسلام..... ۸۷
- گفتار سوم: مبانی فلسفه سیاسی..... ۸۹**
۱. مبانی هستی‌شناسی..... ۹۱
- ۱-۱ نقش توحید و یکتاگرایی در فلسفه اسلامی..... ۹۳
- ۱-۲ عبادت و اطاعت خدا..... ۹۳
- ۱-۳ روح توحید: نفی عبودیت غیرخدا..... ۹۴
- ۱-۴ توحید و نفی طبقات اجتماعی..... ۹۴
- ۱-۵ تأثیر روانی توحید..... ۹۵
۲. مبانی انسان‌شناختی..... ۹۵
۳. مبانی فرجام‌شناسی..... ۱۰۳
- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری..... ۱۰۶

فصل دوم: آیین اجتماع..... ۱۰۹

مقدمه..... ۱۱۱

گفتار اول: فرد و جامعه..... ۱۱۳

۱. ماهیت جامعه اسلامی..... ۱۱۳

۱-۱. تعریف جامعه اسلامی..... ۱۱۶

۱-۲. تعریف جامعه دینی..... ۱۱۷

۱۱۷.....	۱-۳. تعریف جامعه توحیدی
۱۱۷.....	۲. جامعه آرمانی اسلامی
۱۱۸.....	۳. ویژگی‌های جامعه اسلامی
۱۲۰.....	۴. جامعه جاهلی
۱۲۲.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۲۵.....	گفتار دوم: دین و سیاست
۱۲۵.....	۱. رابطه دین و سیاست
۱۲۹.....	۲. جدایی دین از سیاست
۱۲۹.....	۳. عدم شناخت اسلام
۱۲۹.....	۴. حفظ دین از فساد
۱۳۰.....	۵. تحولات اندیشه آمریکایی
۱۳۰.....	۶. مسأله پیش‌زمینه اسلامی
۱۳۱.....	۷. انتقام دشمنان اسلام
۱۳۲.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۳۵.....	گفتار سوم: قانون در جامعه
۱۳۵.....	۱. مفهوم و ماهیت قانون
۱۳۶.....	۲. قانون تشریعی و قانون تکوینی
۱۳۷.....	۳. منشأ قانون
۱۴۰.....	۴. ویژگی‌های قانون اسلامی
۱۴۰.....	۴-۱. جامعیت و فراگیری
۱۴۰.....	۴-۲. ابتناء بر آموزه‌های الهی
۱۴۱.....	۴-۳. ابتناء بر عدالت
۱۴۱.....	۴-۴. قانون اسلامی مبتنی بر اعتقاد عمومی
۱۴۱.....	۴-۵. حافظ حقوق مردم
۱۴۲.....	۴-۶. بازتاب واقعیت‌های جامعه
۱۴۲.....	۴-۷. محدودکنندگی قانون شرعی
۱۴۲.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۴۵.....	گفتار چهارم: عدالت

۱. چیستی عدالت ۱۴۵
۲. دلایل گستردگی مفهوم عدالت ۱۵۰
- ۲-۱. گستردگی عدالت به تناسب ابعاد زندگی ۱۵۰
- ۲-۲. گستردگی در عرصه هستی ۱۵۱
- ۲-۳. گستردگی در اهداف و غایات ۱۵۱
- ۲-۴. گستره زمانی عدالت ۱۵۲
- ۲-۵. اطلاق مفهوم عدالت ۱۵۲
- ۲-۶. گستره استعمالات ۱۵۵
- ۲-۷. گستره ارتباط و انضمامی عدالت ۱۵۵
۳. اصول و قواعد پیشینی و ضوابط پسینی ۱۵۶
- ۳-۱. عدالت به مثابه یاد اندیشه سیاسی ۱۵۶
۴. نسبت عدالت با مفاهیم همسو ۱۵۹
۵. گونه‌شناسی عدالت ۱۶۳
- ۵-۱. عدالت الهی ۱۶۴
- ۵-۲. عدالت تشریعی و تألیفی ۱۶۴
- ۵-۳. عدالت آرمانی ۱۶۵
- ۵-۴. عدالت مقدمه‌ای و ابزاری ۱۶۵
- ۵-۵. عدالت دینی ۱۶۵
- ۵-۶. عدالت حقوقی ۱۶۶
- ۵-۷. عدالت فردی ۱۶۶
- ۵-۸. عدالت اجتماعی ۱۶۷
- ۵-۹. عدالت سیاسی ۱۶۷
- ۵-۱۰. عدالت اقتصادی ۱۶۸
- ۵-۱۱. عدالت خدماتی ۱۶۸
- ۵-۱۲. عدالت رهایی‌بخش ۱۶۸
۶. آسیب‌ها و موانع تحقق عدالت ۱۶۹
- ۶-۱. مشکلات ناشی از زمینه‌های فکری فرهنگی و عینی جامعه ۱۷۰
- ۶-۲. برخورد جاهلانه با عدالت ۱۷۱

۱۷۲	۳-۶ اغراض شخصی و هوی و هوس
۱۷۲	۴-۶ اغراض سیاسی درباره عدالت
۱۷۳	۵-۶ حاکمیت تفکر لیبرالیستی
۱۷۳	۶-۶ حاکمان آلوده و مستکبر
۱۷۴	۷-۶ حاکمیت طاغوت
۱۷۴	۸-۶ سرپیچی از قوانین الهی
۱۷۴	۹-۶ تبلیغات اغواکننده
۱۷۵	۱۰-۶ محیط مغایر با عدالت
۱۷۵	۱۱-۶ شکاف بین فقیر و غنی
۱۷۶	۱۲-۶ فقر معنویت
۱۷۶	۱۳-۶ فقر عدالت
۱۷۷	۱۴-۶ ریشه فقر از نگاه آرمانی عدالت
۱۷۷	۱۵-۶ عدم اصلاح و کینه نفس
۱۷۸	۱۶-۶ فقدان همبستگی با عدالت
۱۷۸	۱۷-۶ فقدان برنامه اجرایی برای عدالت
۱۷۹	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۸۳	گفتار پنجم: امنیت در جامعه
۱۸۳	۱. تعریف امنیت
۱۸۴	۲. ضرورت و اهمیت
۱۸۹	۳. گونه‌شناسی امنیت
۱۸۹	۳-۱. امنیت نرم و سخت
۱۸۹	۳-۲. امنیت فردی
۱۸۹	۴. امنیت اجتماعی
۱۹۱	۴-۱. امنیت شغلی
۱۹۳	۴-۲. امنیت اقتصادی
۱۹۳	۴-۳. امنیت سیاسی
۱۹۴	۴-۴. امنیت قضایی
۱۹۴	۵. امنیت ملی

۱۹۵.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۹۷.....	فصل سوم: آیین شهروندی
۱۹۹.....	مقدمه
۲۰۱.....	گفتار اول: ماهیت حقوق شهروندی
۲۰۱.....	۱. دانش‌واژه شهروندی
۲۰۶.....	۲. مفهوم حقوق شهروندی
۲۰۶.....	۳. جایگاه حقوق شهروندی
۲۰۹.....	۴. گونه‌های حقوق شهروندی
۲۰۹.....	۵. حقوق مدنی
۲۰۹.....	۶. حقوق سیاسی
۲۱۰.....	۷. حقوق اجتماعی
۲۱۲.....	۸. حقوق شهروندان غیرمسلمان
۲۱۳.....	۹. مبانی حقوق شهروندی
۲۱۶.....	۱۰. حق شهروندی در جمع‌های مردمی
۲۲۲.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۲۵.....	گفتار دوم: کرامت شهروندی
۲۲۵.....	۱. الگوی انسان کریم در انسان‌شناسی اسلامی
۲۲۶.....	۱-۱. کرامت ذاتی
۲۲۷.....	۱-۲. کرامت اکتسابی
۲۲۹.....	۲. وجود دولت کریمه
۲۳۱.....	۳. وجود شهروندان کرامت‌طلب
۲۳۱.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۳۷.....	گفتار سوم: آزادی
۲۳۷.....	۱. مفهوم آزادی
۲۴۶.....	۲. گونه‌شناسی آزادی
۲۴۸.....	۲-۱. آزادی حقیقی
۲۴۸.....	۲-۲. آزادی ظاهری

۳. حدود آزادی.....	۲۴۹
۳-۱. ارزش‌های محدودکننده معنوی.....	۲۵۰
۳-۲. ارزش‌های محدودکننده اخلاقی.....	۲۵۱
۳-۳. ارزش‌های سیاسی ضروری.....	۲۵۱
۳-۴. ارزش‌های محدودکننده اجتماعی.....	۲۵۲
۴. موانع درونی آزادی.....	۲۵۲
۴-۱. موانع درونی.....	۲۵۲
۴-۲. موانع بیرونی.....	۲۵۳
۵. نقش آزادی در تفکر لیبرالیستی غرب.....	۲۵۳
۵-۱. نقش آزادی در فلسفه «خواست انسان».....	۲۵۸
۵-۲. نقش آزادی در فلسفه خاست و اراده.....	۲۵۸
۵-۳. نقش آزادی در فلسفه عقل.....	۲۵۹
۵-۴. نقش آزادی در فلسفه اخلاق.....	۲۵۹
۵-۵. استفاده ابزاری از آزادی.....	۲۶۰
۵-۶. ضدیت آزادی با آزادی.....	۲۶۰
۵-۷. مخدوش بودن قلمرو قانون آزادی.....	۲۶۰
۵-۸. تحدید آزادی با مرزهای قدرت سیاسی.....	۲۶۲
۵-۹. آزادی جنسی مشکل اساسی غرب.....	۲۶۲
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۲۶۳
گفتار چهارم: حق مشارکت.....	۲۶۵
۱. مفهوم مشارکت.....	۲۶۵
۲. ابعاد و ویژگی‌های مفهومی مشارکت.....	۲۶۶
۳. جایگاه، اهمیت و ضرورت.....	۲۶۶
۴. پیش‌فرض‌های مشارکت.....	۲۷۱
۴-۱. اراده انسان‌ها.....	۲۷۱
۴-۲. هویت شهروندی.....	۲۷۱
۴-۳. حاکمیت بر سرنوشت.....	۲۷۴
۴-۴. خلافت الهی انسان.....	۲۷۴

۲۷۴	۴-۵. نیاز طبیعی
۲۷۵	۴-۶. مقتضای عدالت
۲۷۶	۴-۷. مقتضای مشورت
۲۷۶	۴-۸. امر به معروف و نهی از منکر
۲۷۷	۴-۹. مسئولیت متقابل دولت و مردم
۲۷۷	۵. عرصه‌های مشارکت
۲۷۸	۶. شرایط مشارکت
۲۷۸	۶-۱. امکان رقابت سیاسی
۲۷۹	۶-۲. تکرر آرا و انظار
۲۷۹	۶-۳. آرای شهروندان
۲۷۹	۶-۴. وجود کارهای مناسب
۲۸۰	۷. آثار مشارکت
۲۸۰	۷-۱. صیانت‌ها
۲۸۰	۷-۲. عظمت‌ها
۲۸۱	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

۲۸۳	فصل چهارم: آیین شهریار
۲۸۵	مقدمه
۲۸۷	گفتار اول: قدرت سیاسی
۲۸۷	۱. مفهوم و ماهیت قدرت
۲۹۵	۲. نظریه‌های قدرت
۲۹۵	۲-۱. نظریه اول: نظریه حاکمیت الهی
۲۹۶	۲-۱-۱. فرمانروایی خدایی
۲۹۶	۲-۱-۲. فرمانروایی بنا بر گزینش خدا
۲۹۷	۲-۱-۳. فرمانروایی بنا به خواست و مشیت خدا
۲۹۸	۲-۲. نظریه دوم: نظریه حاکمیت دموکراتیک
۲۹۹	۲-۲-۱. نظریه حاکمیت مردم
۲۹۹	۲-۲-۲. نظریه حاکمیت ملی

۳۰۲	۳. انواع قدرت.....
۳۰۶	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۳۰۹	گفتار دوم: مشروعیت
۳۰۹	مقدمه.....
۳۰۹	۱. مفهوم و ماهیت مشروعیت.....
۳۱۷	۲. منبع مشروعیت.....
۳۱۹	۳. حق اعمال حاکمیت.....
۳۲۱	بندی و نتیجه‌گیری.....
۳۲۳	بخش دوم: نظم ولایی
۳۲۳	۱. تعریف نظم سیاسی.....
۳۲۹	۲. ضرورت نظم سیاسی.....
۳۳۲	۲-۱. ضرورت نظم سیاسی.....
۳۳۳	۲-۲. الزام‌های اعتقادی.....
۳۳۴	۳. گونه‌شناسی حکومت.....
۳۳۷	۴. حکومت اسلامی.....
۳۳۹	۵. حکومت ولایی.....
۳۴۲	۶. ولایت نبوی.....
۳۴۵	۷. ولایت سیاسی ائمه علیهم‌السلام
۳۴۸	۸. ولایت فقیه.....
۳۵۰	۹. ویژگی‌های نظم ولایی.....
۳۵۰	۹-۱. انسجام درونی.....
۳۵۱	۹-۲. ضمانت اجرایی درونی.....
۳۵۱	۹-۳. شایستگی‌های برجسته رهبری.....
۳۵۱	۹-۴. رعایت مصالح معنوی و واقعی انسان‌ها.....
۳۵۲	۱۰. ساخت قدرت در حکومت اسلامی.....
۳۵۲	۱۰-۱. جمهوری اسلامی.....
۳۵۳	۱۰-۲. مردم‌سالاری دینی.....
۳۵۴	۱۱. اهداف و کارویژه‌های حکومت اسلامی.....

۳۵۸	۱۱-۱. اهداف غایی
۳۶۰	۱۱-۲. اهداف میانی
۳۶۰	۱۱-۲-۱. هدف عدالت
۳۶۲	۱۱-۲-۲. تأمین رفاه و امنیت
۳۶۳	۱۱-۲-۳. تعلیم و تربیت
۳۶۳	۱۱-۲-۴. آزادی
۳۶۴	۱۱-۲-۵. برقراری نظم و قانون
۳۶۴	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۳۶۷	گفتار چهارم: مردم‌سالاری دینی
۳۶۷	۱. مردم‌سالاری دینی
۳۷۱	۲. پیشینه مردم‌سالاری
۳۸۴	۳. مبانی و اصول مردم‌سالاری دینی
۳۸۵	۳-۱. مبوه اشک
۳۸۶	۳-۲. وجوه اتفاق
۳۸۸	۴. اصول مردم‌سالاری دینی
۳۸۹	۴-۱. اصل اول: دین‌مداری
۳۹۱	۴-۲. اصل دوم: فضیلت‌محوری
۳۹۱	۴-۳. اصل سوم: رضایت مردم
۳۹۳	۴-۴. اصل چهارم: هدایت‌محوری
۳۹۳	۴-۵. اصل پنجم: حق‌مداری
۳۹۴	۴-۶. اصل ششم: قانون‌محوری
۳۹۵	۴-۷. اصل هفتم: ایمان دینی
۳۹۷	۴-۸. اصل هشتم: انتخاب مردمی
۳۹۷	۴-۹. اصل نهم: آرمان‌گرایی
۳۹۸	۴-۱۰. اصل دهم: تکلیف‌محوری
۳۹۹	۴-۱۱. اصل یازدهم: شایسته‌سالاری
۴۰۰	۴-۱۲. اصل دوازدهم: عدالت‌محوری
۴۰۰	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

فصل پنجم: آیین سعادت.....	۴۰۳
مقدمه.....	۴۰۵
گفتار اول: غایت‌گرایی در فلسفه سیاسی.....	۴۰۷
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۴۱۳
گفتار دوم: حیات طیبه.....	۴۱۵
۱. چستی حیات طیبه.....	۴۱۸
۱-۱. حیات طیبه در مقابل حیات نباتی و حیوانی.....	۴۱۹
۱-۲. حیات طیبه در مقابل حیات مادی دنیا.....	۴۱۹
۲. تعریف حیات طیبه.....	۴۲۰
۳. مصادیق حیات طیبه یا عالم عندالله.....	۴۲۴
۴. راه رسیدن به حیات طیبه.....	۴۲۸
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۴۳۱
گفتار سوم: سعادت در اندیشه سیاسی.....	۴۳۳
۱. مفهوم سعادت.....	۴۳۳
۲. عوامل و عناصر سعادت.....	۴۳۷
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۴۴۵
گفتار چهارم: کمال در فلسفه سیاسی.....	۴۴۷
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۴۵۲
گفتار پنجم: فضیلت در فلسفه سیاسی.....	۴۵۵
۱. فضیلت‌های دینی.....	۴۵۷
۲. فضیلت‌های اخلاقی.....	۴۵۹
۳. فضیلت‌های عقلی.....	۴۶۴
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۴۶۴
گفتار ششم: خیر در فلسفه سیاسی.....	۴۶۷
۱. مفهوم خیر.....	۴۶۷
۲. انواع خیر.....	۴۷۰
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۴۷۳

خاتمه: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۴۷۵

آیین اجتماع ۴۸۰

آیین شهروندی ۴۸۳

آیین شهریاری ۴۸۸

آیین سعادت ۴۹۳

کتابنامه ۵۰۱

سبک آیات ۵۰۷

فهرست روایات ۵۱۵

پیوسته ۵۱۷

نمای نموداری ۵۲۳

پیشگفتار

در پرتو انقلاب اسلامی ایران، بار دیگر دین و معرفت دینی به‌ویژه فقه اسلامی، به عنوان فکر و فرهنگ متمدنی و نجات‌بخش آدمی، سرعده حیات انسان معاصر ظاهر شد. تجدید حیات تعالیم و حیانی و ارزش‌های اسلام از سویی سبب بیداری و خودباوری ملت‌های مسلمان و احیای روح مسلمانی آنان شد و از دیگر سو باعث نمایان‌تر شدن سست‌پایگی مسلک غرب و نظام‌های مبتنی بر آنها شد.

بایستگی تحقیقات دقیق و منسجم، بطریقی که در آن نوآوری پیرامون زیرساخت‌های اندیشه‌ی دینی و نظامات اجتماعی ملت به آن و ضرورت پرداخت علمی و روزآمد به حوادث واقعه فکری، به فراخور سبب کنونی و درخور این رستخیز عظیم و نیز لزوم آسیب‌شناسی در حوزه فرهنگ ملی و باورداشت‌های رایج دینی به‌منظور عرضه صحیح و دفاع معقول از اندیشه دینی و زدودن پیرایه‌های موهوم و موهون از ساخت قدسی دین و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکری اقشار تحصیل‌کرده و نسل جوان کشور، تأسیس نهادهای علمی - پژوهشی و آموزشی، دانشگاهی و حوزوی محض و کارآمدی را فرض می‌نمود.

بر این اساس «پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی» به عنوان یک نهاد علمی - فکری حسب الامر و بر اساس نظر رهبر فرهیخته انقلاب اسلامی

آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و با تلاش فراوان حجت‌الاسلام والمسلمین علی‌اکبر رشاد در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد.

این پژوهشگاه دارای شخصیتی حقوقی، مستقل و در حکم نهاد عمومی غیردولتی و غیرانتفاعی است که در قالب چهار پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی، نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانشنامه‌نگاری دینی و همچنین مرکز پژوهش‌های جوان فعالیت می‌کند. پژوهشکده نظام‌های اسلامی، که مشتمل بر پنج گروه اقتصاد، فقه و حقوق، سیاست، اخلاق و مدیریت اسلامی است، به‌طور خاص با مطالعه نظامات اجتماعی، اهداف زیر را دنبال می‌کند:

۱. سنجش و سنجش‌پذیری نظام‌های سیاسی، حقوقی، اقتصادی، اخلاقی و مدیریتی اسلام.
۲. تحقیق و تبیین مبانی و مباحث اساسی نظامات اجتماعی اسلام و ارائه الگوهای کاربردی در کشور.
۳. آسیب‌شناسی نظری و کاربردی نظام جمهوری اسلامی ایران و مدد رسانی به متولیان امور و بستن راه برای تحقق کامل‌تر نظام‌های اسلامی؛
۴. تحقیق در باب مسائل مستحدثه به‌ویژه هگشیایی در زمینه نیازهای نوپیدای فقهی؛
۵. پاسخ‌گویی به شبهات مطرح در باب فقه نظام‌های سیاسی، حقوقی، اقتصادی، اخلاقی و مدیریتی اسلام؛
۶. شناخت و نقد علمی مکاتب و نظامات معارض.

تحقیق حاضر که نتیجه تلاش علمی محقق ارجمند آقای مجتبی‌الله جرنیا در گروه سیاست پژوهشکده نظام‌های اسلامی است، به موضوع فلسفه سیاسی آیت‌الله خامنه‌ای می‌پردازد و با رویکردی جامع‌نگر اضلاع پنجگانه آن را در قالب مبادی، مبانی، مسائل و غایات، مورد بررسی علمی قرار می‌دهد. در بخش مبادی بر مباحثی چون مفاهیم اساسی فلسفه سیاسی، چارچوب نظری و روش تحقیق متمرکز شده است. مؤلف محترم با روش پرسشگری سیاسی بر مبنای

تحلیل متن و محتوا، رویکرد نوینی را در تبیین فلسفه سیاسی آیت‌الله خامنه‌ای در پیش گرفته‌اند و در مبانی فلسفه سیاسی اندیشمند، یعنی مبنای هستی‌شناختی، انسان‌شناختی و فرجام‌شناختی فلسفه سیاسی متفکر، تبیین شده است. نگارنده محترم در بخش مسائل سه مسئله کلان فلسفه سیاسی را که جامع همه مسائل مهم فلسفه سیاسی است، با عنوان آیین اجتماع، آیین پروندی و آیین شهرسازی در قالب مباحثی چون فرد و جامعه، دین و سیاست، قانون، عدالت، امنیت، حقوق شهروندی، کرامت، آزادی، مشارکت عمومی، مشروعیت، قدرت سیاسی، نظام سیاسی، نظم سیاسی و مردم‌سالاری دینی از میان می‌کنند. پایان غایات فلسفه سیاسی را با عنوان آیین سعادت در قالب مهم‌ترین شاخه‌ها و سائیر فلسفه سیاسی، یعنی کمال، سعادت، فضیلت، حیات طیبه، خیر و بدیث آیت‌الله خامنه‌ای بیان شده است.

در پایان لازم می‌دانیم از منشور گرامی آقای محسن مهاجرنیا، همچنین ارزیابان محترم آقای سیدسجاد حسینی و آقای سیدکاظم سیدباقری و اعضای محترم شورای علمی گروه سیاست که در ایند انجام این تحقیق همکاری داشته‌اند، و سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی که مسئولیت آماده‌سازی، انتشار و توزیع آن را بر عهده دارد، کمال تشکر را داریم. در خاتمه امیدواریم نظرات و دیدگاه‌های صاحب‌نظران گرانمایه و علاقمندان به حوزه فلسفه سیاسی، ما را در اصلاح و تلطیف تحقیق حاضر یاری نماید.

گروه سیاست

پژوهشکده نظام‌های اسلامی